

A KÖTET SZERZŐI:

B. Stenge Csaba

Olekszandr Bogiv

Dariusz Dąbrowski

Piotr Cichoracki

Cserniczkó István

Fedinec Csilla

Cornel Grad

Janek István

Michael Moser

Roman Oficinszkij

Olekszandr Pahirja

Peter Pastor

Martin Pekár

Jan Rychlík

Michal Schvarc

Peter Švorc

Ottmar Trašča

Vasas Géza

Zeidler Miklós

2800 Ft

WWW.KALLIGRAM.COM

„A közgondolkodás nemigen akarta tudomásul venni Kárpátalja és a többi elcsatolt terület elvesztését, s egyfajta tagadásba menekült. A közfelfogás úgy tartotta, hogy a »Rákóczi népe« valójában visszavágyik Magyarországra, és nehezen tűri a »cseh rabságot«. A »hűséges ruszinok« nem kérnek Prága parancsaiból, s inkább a magyar állam atyai gondoskodását áhítják [...]» (Zeidler Miklós)

1939 márciusában „az elfogott fegyveresek – részben civilek, részben Szicsek – egy részének helyszíni agyonlövésére [a magyar katonaság által] [...] jelentős részben azért került sor, mert a [Kárpáti Ukrajnát] védők szervezetlen, koordinálatlan csoportjainak tekintélyes része egyenruhával sem rendelkezett és a hadviselést szabályozó nemzetközi normák a civil ruhás fegyvereseket banditának, terroristának tekintették.” (B. Stenge Csaba)

„Sztálin Kárpátalja bekebelezésével kapcsolatos háborús célkitűzése azon a kívánságán alapult, hogy a szovjet határokon kívül nem szabad potenciális teret hagyni az ukrán nacionalizmusnak.” (Peter Pastor)

KÁRPÁTI UKRAJNA: VERECKÉTŐL HUSZTIG

Egy konfliktustörténet
nemzeti olvasatai

KALLIGRAM
REGIO KÖNYVEK

KÁRPÁTI UKRAJNA

Vereckétől Husztig

Egy konfliktustörténet
nemzeti olvasatai

Szerkesztette: Fedinec Csilla

KALLIGRAM
REGIO KÖNYVEK

A 20. századi Kelet-Közép-Európában több olyan köztes tér is létezett, amelyek a birodalmak egykori perifériáiból lettek jobb sorsra érdemes tartományai az egymással viaskodó nemzetállamok valamelyikének. A rendszerint többnemzetiségű régiók – mint például a Bánság, Bácska, Szilézia, Karintia vagy éppen Kárpátalja – a két világháború között gyakran váltottak ki területi, etnikai vitákat. Maguk a „bennszülöttek” autonómiára vágytak, ehelyett azonban hol az egyik, hol a másik államhoz csatolták őket, vagy éppen egymás közt osztották fel a vitatott területet.

Ilyen köztes térnek számított a korabeli Kárpátalja. A régió történelmének a második világháború előtti drámai szakasza – fókuszban az 1939. márciusi eseményekkel – jól jelzi a nemzetállami dilemmák és nagyhatalmi érdekek által kijelölt konfliktusok mélységét és következményeinek súlyát. Könyvünk a magyar, az ukrán, a német, a lengyel, a cseh, a szlovák, a román és a szovjet szempontok párhuzamos bemutatásával kínálja meg az olvasót.

WWW.KALLIGRAM.COM

KÁRPÁTI UKRAJNA: VERECKÉTŐL HUSZTIG

Egy konfliktustörténet nemzeti olvasatai

Szerkesztette: Fedinec Csilla

REGIO Könyvek

MTA TK Kisebbségkutató Intézet

mta**tk**ki |

KÁRPÁTI UKRAJNA: VERECKÉTŐL HUSZTIG

Egy konfliktustörténet nemzeti olvasatai

Szerkesztette:
FEDINEC CSILLA

Kalligram Kiadó
Pozsony, 2014

Szerkesztette:
FEDINEC Csilla

Lektorálta:
HORNYÁK Árpád és SZARKA László
(MTA BTK Történettudományi Intézet)

A projekt és a kötet megvalósulását támogatta:

Alapítvány a Kelet- és Közép-európai Kutatásért és Képzésért
Nyíregyházi Főiskola Kelet- és Közép-európai Kutatóközpontja

Európai Emlékezet és Szolidaritás Hálózat

EUROPEAN NETWORK
REMEMBRANCE AND SOLIDARITY

MTA BTK Történettudományi Intézet

MTA
Bölcsészettudományi
Kutatóközpont

Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti Kulturális Alap

Pro Renovanda Cultura Hungariae Program
„Dunatáji népek kutatása”

Balassi
Intézet

Terra Recognita Alapítvány

A borító a „Honvédeink birtokba vették Kárpátalját” című 1939/788. számú magyar világhíradó felhasználásával készült, a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet engedélyével.

MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet

© Szerzők, 2014
© Szerkesztés, 2014
© Fordítás, 2014
© Térképek, 2014

ISBN 978-80-8101-848-0

TARTALOM

„Kívánt emlékezet” (FEDINEC Csilla)	7
---	---

Revízió és autonómia

ZEIDLER Miklós A magyar revizionizmus és Kárpátalja	23
--	----

Jan RYCHLÍK Határrezsim Kárpátalján 1919–1939 között	37
---	----

Peter ŠVORC A kárpátaljai autonómia kérdése és a régió Magyarországhoz csatolása	46
--	----

VASAS Géza Az elaltatott alkotmány: a kárpátaljai vajdaság ügye 1939–1940-ben ..	71
---	----

„Hazafiak” és „hazaárulók”

B. STENGE Csaba Magyar hadműveletek Kárpátalján 1939-ben	91
---	----

Olekszandr PAHIRJA Út a paramilitáris szervezettől a fegyveres honvédelemig: a Kárpáti Szics	117
--	-----

Michal SCHVARC és Martin PEKÁR Szlovákia keleti határának kérdése 1938–1939 fordulóján a kárpátaljai autonómia és Cseh-Szlovákia felbomlásának kontextusában	155
---	-----

JANEK István A szlovák–magyar „kis háború” története és annak interpretációi a nemzeti történetírásokban	173
--	-----

Nagypolitika és kismemzeti érdekek

Dariusz DAŹBROWSKI és Piotr CICHORACKI
Az 1939-es kárpátaljai események lengyel nézőpontból.....195

Ottmar TRAȘCĂ és Cornel GRAD
Kárpátalja kérdése a román dokumentumok tükrében, 1938–1939... 210

Olekszandr BOGIV
A kárpátukrán kérdés hatása a magyar–német viszonyra
1938–1939-ben245

Peter PASTOR
Kárpátalja kérdése a magyar–szovjet kapcsolatokban, 1938–1945261

Identitás és politika

Roman OFICINSZKIJ
A második világháború ukrán kiindulópontja: Kárpáti Ukrajna
történetének jelenkori nemzeti-hazafias interpretációs kísérletei285

Michael MOSER
Milyen nyelven beszéltek Kárpáti Ukrajnában: politikai
vagy nyelvészeti kérdés?.....296

CSERNICSKÓ István
Volosin nyelvi nézetei (nyelv)politikai kontextusban308

FEDINEC Csilla
„...önbizalmat jelentene...” Kárpátalja a revíziós időszak
magyar politikai retorikájában335

Térképek (SEBŐK László).....353

A kötet szerzői365

Névmutató.....367